

พัฒนาการของการ เข้าใจอารมณ์ที่แท้จริงและอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้า
ในเด็กอายุ 4-6 ปี

นางสาวอรุณรัตน์ พิมพ์สุตะ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำรงหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-364-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016228

i 10308325

DEVELOPMENT IN UNDERSTANDING OF REAL EMOTION AND
APPARENT FACIAL EMOTION IN 4-6 YEAR-OLD CHILDREN

Miss Arunratana Pimsuta

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-364-6

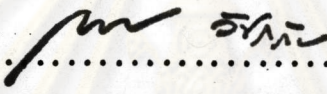
หัวข้อวิทยานิพนธ์ พัฒนาการของการเข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้า
ในเด็กอายุ 4-6 ปี

โดย นางสาวอรุณรัตน์ พิมพ์สุตะ

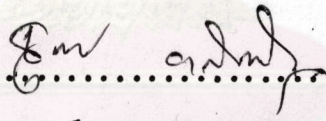
ภาควิชา จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์

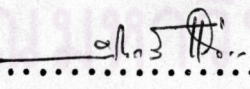
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

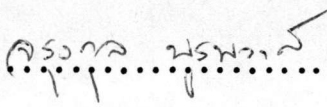
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นรินทร์ แสงสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์จรุงกุล นูรพงศ์)

อรุณรัตน์ พิมพ์สุตะ : พัฒนาการของการเข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏ
ทางใบหน้าในเด็กอายุ 4-6 ปี (DEVELOPMENT IN UNDERSTANDING OF REAL
EMOTION AND APPARENT FACIAL EMOTION IN 4-6 YEAR-OLD CHILDREN)
อ.ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 107 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของความสามารถในการแยกความ
แตกต่างระหว่างอารมณ์ที่แท้จริงและอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้าในเด็กอายุ 4-6 ปี

ผลการวิจัยพบว่า

1 เด็กอายุ 4 ปี 5 ปี และ 6 ปี มีความเข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏ
ทางใบหน้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ความ เข้าใจดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นตาม
ระดับอายุ

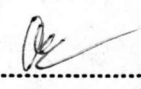
2 ความ เข้าใจอารมณ์ที่แท้จริงและอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้าของ เด็กอายุ 4 ปี และ
5 ปี ใน เนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้ เกิดอารมณ์ทางบวกแตกต่างจากเนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้ เกิดอารมณ์ทางลบ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่เด็กจะมีความ เข้าใจในเนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้ เกิดอารมณ์
ทางลบได้ดีกว่าเนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้ เกิดอารมณ์ทางบวก ขณะที่ความ เข้าใจของ เด็กอายุ 6 ปี ใน
เนื้อเรื่องทั้ง 2 ประเภทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา จิตวิทยา

สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา

ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ARUNRATANA PIMSUTA : DEVELOPMENT IN UNDERSTANDING OF REAL
EMOTION AND APPARENT FACIAL EMOTION IN 4-6 YEAR-OLD CHILDREN.

THESIS ADVISOR : ASSI.PROF.PENPILAI RITHAKANANONE, PH.D., 107 PP.

The purpose of this thesis was to study the development in understanding Real Emotion and Apparent Facial Emotion in 4-6 year-old children.

The results are as follow :

1 Four, Five and Six-Year-old Children's understanding Real Emotion and Apparent Facial Emotion was statistically different at the significance level of .05. Their understanding was found to increase with age.

2 Four and Five-Year-old Children's understanding Real Emotion and apparent Facial Emotion was statistically different at the significance level of .05 between positive and negative stories. Their understanding in negative stories was found to be better than in positive stories, whereas six-year-old children's understanding in both valences was no statistically significant difference at .05 level.

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญทิไล ฤทธาภาณานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เป็นแบบอย่างของคุณครูที่เปี่ยมด้วยความเมตตา ความปรารถนาดี คอยห่วงใยศิษย์เสมอมา โดยเฉพาะ เป็นผู้ให้แนวคิด คำแนะนำ และกำลังใจทุกครั้งที่คุณช่วยแก้ปัญหา อีกทั้งได้กรุณาเสียสละเวลา เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กราบระลึกถึงพระคุณ ครู-อาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอน และประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ศิษย์ จนถึงปัจจุบัน

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนสุพรรณภูมิทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือและช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์เรณู พลายโต อาจารย์รุ่งเรือง พรหมจันทร์ดา และอาจารย์ผาณิตา ม่องโสภาส และขอใจนักเรียนทุกท่านที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณในน้ำใจของ คุณนวลฉวี สวาสดิพันธ์ คุณพรทิพย์ ไชยโส คุณแสงระวี ศุทธกิจ คุณอดิวัฒน์ พรหมาสา คุณพิศาล แซ่มโสภากา ที่ผู้ให้คำปรึกษา และข้อคิดที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณสุวิทย์ เกตรา เพื่อนผู้เปี่ยมด้วยน้ำใจที่เสียสละทั้งเวลา และความคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงคุณรวรริน สุขเกษม และคุณสุรุ่งลักษณ์ เมฆะอำนวยการช่วย เพื่อนและน้องสาขา จิตวิทยาสังคม ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ

ที่สำคัญคือ ขอขอบคุณ คุณพระมาณ พลสุธรรม กัลยาณมิตรผู้เอื้ออารีย์ ผู้ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือทุกครั้งที่คุณวิจัยประสบปัญหาด้วยน้ำใจที่มีคุณค่าเหนือการตอบแทนใด ๆ

ขอขอบคุณเพื่อนจิตวิทยาการศึกษารุ่นที่ 4 ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสุวิมล นราองอาจ เพื่อนร่วมเดินทางที่จริงใจกับผู้วิจัยโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณवासนา แห่งทอง คุณพรรณลลิตรี สิบภา คุณพรพิมล ลิมาพันธุ์ คุณศิริลักษณ์ ฉันทนะสุขศิลป์ คุณสุภาพร โพธิ์สุวรรณ คุณเขมาภิรักษ์ เพิ่มศรี คุณศิริลักษณ์ วรพันธ์ คุณเพชร ดันดีวรรณนท์ พี่และเพื่อนที่เปี่ยมด้วยไมตรีจิต

ที่มีอาจลืมได้คือ ขอขอบคุณ คุณอังษณา พิมพ์สุตะ น้องผู้เอื้ออาทร ตลอดจนถึง ๆ ทุกคนที่คอยเอาใจใส่ และห่วงใยผู้วิจัยเสมอมา อีกทั้งขอขอบใจ คุณสุนันท์ กันธจันทร์ น้องผู้เสียสละเวลา เพื่อเป็นกำลังใจสำคัญในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ตั้งแต่แรกเริ่มจนสำเร็จลงด้วยดี

ที่มีอาจวัดและทดแทนได้หมดสิ้นคือ พระคุณพ่อ และแม่ ผู้ให้ชีวิต และการศึกษาแก่ลูก ขอเทิดทูนพระคุณนี้ไว้เหนือสิ่งอื่นใด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
วัตถุประสงค์การประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดที่สำคัญและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	25
สมมติฐานในการวิจัย.....	25
คำจำกัดความในการวิจัย.....	26
ขอบเขตของการวิจัย.....	27
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	27
2 วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล.....	28
กลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
การจัดกระทำข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4 อภิปรายผลการวิจัย.....	52
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	59
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก	73
ภาคผนวก ข	80
ภาคผนวก ค	95
ประวัติผู้เขียน	104

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 คำ เฉลี่ย และส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของคะแนนความ เข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทาง ใบหน้าจำแนกตามระดับอายุ.....	34
2 ผลการวิ เคราะห์ความแปรปรวนแบบทาง เดียวของคะแนนความ เข้าใจอารมณ์ที่ แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทาง ใบหน้าของ กลุ่มตัวอย่างระดับอายุ 4-6 ปี.....	36
3 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนความ เข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทาง ใบหน้าของ กลุ่มตัวอย่าง แต่ละระดับอายุ.....	37
4 ความถี่ ของการตอบผิดตามอารมณ์ที่แท้จริงในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่ ปรากฏทางใบหน้า ใบหน้า และการตอบผิดตามอารมณ์ที่ควรปรากฏทาง ใบหน้า ในคำถาม เกี่ยวกับ อารมณ์ที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับอายุ.....	38
5 ผลการวิ เคราะห์ค่าไคสแควร์ของการตอบผิดตามอารมณ์ที่แท้จริงในคำถาม เกี่ยวกับ อารมณ์ที่ ปรากฏทาง ใบหน้า และการตอบผิดตามอารมณ์ที่ควรปรากฏทาง ใบหน้า ในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่แท้จริงของ กลุ่มตัวอย่างระดับอายุ 4-6 ปี.....	39
6 ผลการวิ เคราะห์ค่าไคสแควร์ ของการตอบผิดตามอารมณ์ที่แท้จริงในคำถาม เกี่ยวกับ อารมณ์ที่ ปรากฏทาง ใบหน้า และการตอบผิดตามอารมณ์ที่ควรปรากฏทาง ใบหน้า ในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่แท้จริงของ กลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับอายุ.....	40
7 คะแนน เฉลี่ย และส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของคะแนนความ เข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทาง ใบหน้า จำแนกตาม เนื้อ เรื่อง.....	41
8 ผลการทดสอบค่าที่ ซนิควิคซ้าของคะแนนความ เข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ ที่ปรากฏทาง ใบหน้า จำแนกตาม เนื้อ เรื่อง.....	42
9 คำ เฉลี่ย และส่วน เบี่ยง เบนของคะแนนความ เข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ ปรากฏทาง ใบหน้าของ กลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับอายุ จำแนกตาม เนื้อ เรื่อง.....	43

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 ผลการทดสอบคำที่ชนิดวิเศษของคะแนนความเข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้าของกลุ่มตัวอย่างระดับอายุ 4 ปี จำแนกตามเนื้อเรื่อง	45
11 ผลการทดสอบคำที่ชนิดวิเศษของคะแนนความเข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้าของกลุ่มตัวอย่างระดับอายุ 5 ปี จำแนกตามเนื้อเรื่อง	46
12 ผลการทดสอบคำที่ชนิดวิเศษของคะแนนความเข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้าของกลุ่มตัวอย่างระดับอายุ 6 ปี จำแนกตามเนื้อเรื่อง	47
13 ความถี่ของการตอบผิดตามอารมณ์ที่แท้จริง ในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้า ใบหน้า และการตอบผิดตามอารมณ์ที่ควรปรากฏทางใบหน้าในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่แท้จริง ใน เนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางบวก	48
14 ผลการวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ของการตอบผิดตามอารมณ์ที่แท้จริงในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้า และการตอบผิดตามอารมณ์ที่ควรปรากฏทางใบหน้า ในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่างระดับอายุ 4-6 ปี ในเนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางบวก	49
15 ความถี่ของการตอบผิดตามอารมณ์ที่แท้จริงในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้า ทางใบหน้า และการตอบผิดตามอารมณ์ที่ควรปรากฏทางใบหน้าในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่แท้จริง ใน เนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางลบ	50
16 ผลการวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ของการตอบผิดตามอารมณ์ที่แท้จริงในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้า และการตอบผิดตามอารมณ์ที่ควรปรากฏทางใบหน้าในคำถาม เกี่ยวกับอารมณ์ที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่างระดับอายุ 4-6 ปี ในเนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางลบ	51

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้าของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับอายุ.....	35
2 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้าใจอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์ที่ปรากฏทางใบหน้าของกลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับอายุ ในเนื้อเรื่องที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางบวกกับ เนื้อ เรื่องที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางลบ.....	44

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย